

32003L0072

18.8.2003

EUROOPA LIIDU TEATAJA

L 207/25

NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/72/EÜ,

22. juuli 2003,

millega täiendatakse Euroopa ühistu põhikirja töötajate kaasamise osas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 308,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Asutamislepingu eesmärkide saavutamiseks on nõukogu määrusega (EÜ) nr 1435/2003 ⁽⁴⁾ kehtestatud Euroopa ühistu (SCE) põhikiri.
- (2) Nimetatud määruse eesmärk on luua ühtne õigusraamistik, mis võimaldaks eri liikmesriikide ühistutel ning muudel juriidilistel ja füüsilistel isikutel kavandada ja reorganiseerida oma tegevust ühistuna ühenduse ulatuses.
- (3) Ühenduse sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks tuleb näha ette erisätted, eelkõige töötajate kaasamise valdkonnas, mille eesmärk on tagada, et SCE loomine ei tooks kaasa töötajate senise kaasamise kadumist või vähenemist nendes äriühingutes, mis osalevad SCE loomises. Nimetatud eesmärgi saavutamiseks tuleks kehtestada selles valdkonnas eeskirjad, mis täiendavad määruse (EÜ) nr 1435/2003 sätteid.
- (4) Kuna eespool kirjeldatud kavandatavate meetmete eesmärke ei saa piisaval määral saavutada liikmesriigid, sest eesmärk on kehtestada töötajate kaasamise eeskirjad, mida kohaldataks SCE suhtes, ja seetõttu on nimetatud eesmärk kavandatud meetmete ulatuslikkuse ning mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta

meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

- (5) Kuna liikmesriikide eeskirju ja tavad selles suhtes, kuidas töötajate usaldusisikud on kaasatud otsuste tegemisse ühistutes, on väga palju ja erinevaid, ei ole soovitatav ette näha SCE suhtes kohaldatavat töötajate kaasamise ühtset Euroopa mudelit.

- (6) Iga SCE asutamisel tuleks riigiülel tasandil tagada teavitamise ja ärakuulamise menetluste rakendamine, mida tuleks vajalikul määral kohandada SCEde puhul, mis asutatakse *ex novo* ja kui see on õigustatud nende suuruse tõttu mõõdetuna töötajate arvuga.

- (7) Kui osavõtuõigused on olemas ühes või mitmes äriühingus, kes loovad SCE, tuleb need õigused põhimõtteliselt säilitada kogu nende SCE-le üleminekuaja jooksul, välja arvatud juhul, kui pooled otsustavad teisiti.

- (8) Kõigi SCE suhtes kohaldatavad töötajate riikidevaheline teavitamise ja ärakuulamise menetlused ning vajaduse korral osavõtumenetlused tuleks kõigepealt kindlaks määrata asjaomaste poolte kokkuleppega või selle puudumisel kõrvaleeskirjade kohaldamise teel.

- (9) Arvestades töötajate kaasamist käsitlevate siseriiklike süsteemide mitmekesisust, peaks liikmesriikidele jääma võimalus ühinemise korral mitte kohaldada osavõtuga seotud standardeeskirju. Sellisel juhul tuleb säilitada osalevates äriühingutes olemasolev osalusüsteem ja -tava registreerimiseeskirjade kohandamise teel.

- (10) Töötajaid esindava spetsiaalse läbirääkimisorgani hääletamiskord, eriti kui sõlmitakse kokkuleppeid, millega nähakse ette ühes või mitmes osalevas äriühingus kohaldatavast osavõtutasemest madalam tase, peaks olema vastavuses olemasolevate osavõtusüsteemide ja -tavade kadumise või nõrgenemise ohuga. See oht on ümberkujundamise või ühinemise teel loodavate SCEde puhul suurem kui SCEde puhul, mis luuakse *ex novo*.

⁽¹⁾ EÜT C 236, 31.8.1993, lk 36.

⁽²⁾ EÜT C 42, 15.2.1993, lk 75.

⁽³⁾ EÜT C 223, 31.8.1992, lk 42.

⁽⁴⁾ ELT L 207, 18.8.2003, lk 1.

- (11) Kui töötajate usaldusisikute ja osalevate äriühingute pädevate organite läbirääkimistele ei järgne kokkulepet, tuleks ette näha teatavad standardnõuded, mida kohaldada SCE suhtes alates tema loomisest. Need standardnõuded peaksid tagama töötajate riikidevahelise teavitamise ja ärakuulamise menetluste tõhusa toimimise, samuti töötajate osavõtu SCE asjaomaste organite töös, kui sellist osavõttu on kohaldatud osalevates äriühingutes enne SCE loomist.
- (12) Kui eespool nimetatud menetlusi ei ole võimalik kohaldada *ex novo* loodud SCEs osalevate äriühingute suhtes selletõttu, et nad on töötajate arvu poolest väikesed, tuleks SCE suhtes kohaldada selle liikmesriigi siseriiklikke õigusnorme töötajate kaasamise kohta, kuhu luuakse SCE registrijärgne asukoht või kus SCE-l on tütarettevõtteid või üksusi. See ei tohiks piirata juba asutatud SCE kohustust neid menetlusi täita, kui seda nõuab suur arv töötajaid.
- (13) Erinõuded peaksid kehtima töötajate osaluse kohta üldkoosolekutel sel määral, kui siseriiklik õigus seda lubab. Nende nõuete kohaldamine ei välista muude käesolevas direktiivis ettenähtud osalusvormide kasutamist.
- (14) Liikmesriigid peaksid asjakohaste nõuetega tagama, et SCE loomisele järgnevate struktuurimuutuste korral on töötajate osaluse korda vajaduse korral võimalik uuesti läbi rääkida.
- (15) Käesolevast direktiivist lähtudes tegutsevatele töötajate esindajatele tuleb nende ülesannete täitmisel tagada samasugune kaitse ja tagatised, nagu on töötajate esindajatel tööle võtva riigi õigusaktide ja/või tava alusel. Neid ei tohiks nende seadusliku tegevuse tõttu mingil viisil diskrimineerida ega ka ahistada ning vallandamise ja muude sanktsioonide korral tuleks tagada neile piisav kaitse.
- (16) Tundliku informatsiooni konfidentsiaalsus tuleks säilitada ka pärast töötajate usaldusisikute ametiaja lõppu ning näha ette, et SCE pädev organ võib jätta edastamata teabe, mis avalikustamise korral võiks tõsiselt kahjustada SCE toimimist.
- (17) Kui SCE ja tema tütarettevõtjate ja üksuste suhtes kehtib nõukogu 22. septembri 1994. aasta direktiiv 94/45/EÜ (Euroopa tööõukogu asutamise või töötajate teavitamise ja ärakuulamise korra sisseseadmise kohta ülehenduselises ettevõtjates või kontsernides), ⁽¹⁾ tuleks nimetatud direktiivi sätteid ja selle siseriiklikesse õigusaktidesse ülevõtmist käsitlevaid sätteid SCE ja tema tütarettevõtjate ja üksuste suhtes kohaldada üksnes juhul, kui spetsiaalne läbirääkimisorgan otsustab läbirääkimisi mitte alustada või juba alustatud läbirääkimised lõpetada.
- (18) Käesolev direktiiv ei peaks mõjutama muid kehtivaid õigusi, mis käsitlevad kaasamist, ning ei pruugi mõjutada muid olemasolevaid esindusstruktuure, mis on ette nähtud ühenduse või siseriiklike õigusaktide ja tavade ga.
- (19) Liikmesriigid peavad võtma asjakohaseid meetmeid juhul, kui käesoleva direktiiviga kehtestatud kohustusi ei täideta.
- (20) Asutamislepingus ei ole kavandatava direktiivi vastuvõtmiseks sätestatud komisjonile muid vajalikke volitusi peale nende, mis on ette nähtud artikliga 308.
- (21) Käesoleva direktiivi oluline põhimõte ja deklareeritud eesmärk on tagada töötajatele nende omandatud õigused olla kaasatud äriühingu otsuste tegemisse. Enne SCE loomist kehtinud töötajate õigused peaksid moodustama aluse töötajate õigusele olla SCEs kaasatud ("enne ja pärast" - põhimõte). Järelikult tuleks kõnealust lähenemisviisi kohaldada mitte ainult SCE asutamise puhul, vaid ka olemasoleva SCE struktuurimuutuste korral ja niisuguste äriühingute suhtes, mida mõjutavad struktuurimuutused. Seepärast peaksid töötajate kaasamisõigused SCE registrijärgse asukoha viimisel ühest liikmesriigist teise säilima vähemalt samal tasemel. Peale selle peaksid need õigused säilima töötajate kaasamise künnise saavutamisel või ületamisel pärast SCE registrisse kandmist samamoodi kui nad oleksid kehtinud siis, kui künnis oleks saavutatud või ületatud enne SCE registrisse kandmist.

⁽¹⁾ EÜT L 254, 30.9.1994, lk 64. Direktiivi on muudetud direktiiviga 97/74/EÜ (EÜT L 10, 16.1.1998, lk 22).

- (22) Liikmesriigid võivad sätestada, et ametiühingute esindajad võivad olla spetsiaalse läbirääkimisorgani liikmed olenevata sellest, kas nad töötavad äriühingus, mis osaleb SCE loomises. Sellega seoses peaks liikmesriikidel olema eelkõige võimalik seda õigust kasutada juhtudel, kui ametiühingu esindajatel on siseriiklike õigusaktide kohaselt õigus kuuluda ettevõtte haldus- või järelevalveorgani koosseisu ja neis hääletada.
- (23) Mitmes liikmesriigis on töötajate kaasamise ja muude töösuhete aluseks siseriiklikud õigusaktid ja tavad, mis selles seoses hõlmavad ka eri riiklikul, sektorilisel ja/või äriühingu tasandil sõlmitud kollektiivlepinguid,
- c) *osaleva juriidilise isiku tütarettevõtte* — ettevõtte, mille üle sellel äriühingul on määrav mõjuvõim, nagu on määratletud direktiivi 94/45/EÜ artikli 3 lõigetes 2–7;
- d) *asjaomane tütarettevõtte või üksus* — osaleva juriidilise isiku tütar-ettevõtte või üksus, millest kavandatakse SCE loomisel viimase tütar-ettevõtet või üksust;
- e) *töötajate usaldusisikud* — siseriikliku õiguse ja/või tavaga ettenähtud töötajate esindajad;
- f) *esindusorgan* — töötajaid esindav organ, mis on loodud artiklis 4 nimetatud kokkulepete kohaselt või vastavalt lisa sätetele ja mille eesmärk on teavitada ja nõustada SCE ja tema ühenduses asuvate tütar-ettevõtete ja üksuste töötajaid ning vajaduse korral kasutada osavõtuõigusi SCE suhtes;

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Eesmärk

1. Käesolev direktiiv reguleerib töötajate kaasamist määruses (EÜ) nr 1435/2003 nimetatud Euroopa ühistute (edaspidi SCEde) tegevusse.

2. Selleks kehtestab iga SCE töötajate kaasamise korra vastavalt artiklites 3–6 nimetatud läbirääkimismenetlusele või artiklis 7 kindlaksmääratud tingimustel lisa sätete kohaselt.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *SCE* — ühistu, mis on loodud määruse (EÜ) nr 1435/2003 kohaselt;
- b) *osalev juriidiline isik* — äriühingud asutamislepingu artikli 48 teise lõigu tähenduses, sealhulgas ühistud, ning muud juriidilised isikud, mis on moodustatud liikmesriigi õiguse kohaselt, mida ka kohaldatakse tema suhtes, ja mis osaleb otseselt SCE asutamisel;

- g) *spetsiaalne läbirääkimisorgan* — organ, mis on moodustatud artikli 3 kohaselt selleks, et pidada läbirääkimisi osalevate juriidiliste isikute pädevate organitega töötajate kaasamise korra kehtestamise üle SCEs;

- h) *töötajate kaasamine* — mis tahes menetlus, sealhulgas teavitamine, ärakuulamine ja osavõtt, mille kaudu töötajate usaldusisikud võivad mõjutada äriühingus tehtavaid otsuseid;

- i) *teavitamine* — SCE pädev organ teavitab töötajate esindusorgani ja/või töötajate usaldusisikuid küsimustest, mis puudutavad SCEd ennast või tema teises liikmesriigis asuvaid tütar-ettevõtteid või üksusi, või küsimustest, mis ületavad ühe liikmesriigi otsuseid langetavate organite pädevuse, sellisel ajal, viisil ja niisuguse sisuga, et töötajate usaldusisikud saaksid võimalikke mõjusid põhjalikult hinnata ja vajaduse korral ette valmistada ärakuulamise SCE pädeva organiga;

- j) *ärakuulamine* — dialoogi arendamine ja arvamuste vahetamine töötajate esindusorgani ja/või töötajate usaldusisikute ja SCE pädeva organi vahel sellisel ajal, viisil ja niisuguse sisuga, et töötajate usaldusisikud saaksid esitatud teabe põhjal avaldada arvamust pädeva organi kavandatavate meetmete kohta, mida võib SCE-siseses otsustamisprotsessis arvesse võtta;

- k) *osavõtt* — töötajate esindusorgani ja/või töötajate usaldusisikute mõju äriühingu tegevusele järgmiste õiguste kasutamise kaudu:

— õigus valida või nimetada osa juriidilise isiku järelevalve- või haldusorganite liikmetest, või

— õigus teha soovitusi ja/või väljendada vastuseisu kõigi või osa juriidilise isiku järelevalve- või haldusorganite liikmete nimetamise suhtes.

— spetsiaalse läbirääkimisorgani koosseis on selline, et asjaomastel töötajatel ei ole kahekordset esindatust.

Kui selliste ühistute arv on suurem esimese lõigu sätetele vastavast lisakohtade arvust, jaotatakse lisakohad eri liikmesriikide ühistute vahel kahanevas järjestuses vastavalt töötajate arvule;

II JAOTIS

VÄHEMALT KAHE JURIIDILISE ISIKU POOLT VÕI ÜMBERKUJUNDAMISE TEEL LOODAVATE SCEde SUHTES KOHALDATAV LÄBIRÄÄKIMISMENETLUS

Artikkel 3

Spetsiaalse läbirääkimisorgani moodustamine

1. SCE loomise kava koostamisel võtavad osalevate juriidiliste isikute juhtimis- või haldusorganid võimalikult vara meetmeid, kaasa arvatud andes teavet osalevate juriidiliste isikute ning nende tütarettevõtete ja üksuste identiteedi ning nende töötajate arvu kohta, mida on vaja selleks, et alustada läbirääkimisi nende töötajate usaldusisikutega SCE töötajate kaasamise korra üle.

2. Selleks luuakse osalevate juriidiliste isikute ja asjaomaste tütar-ettevõtete või üksuste töötajaid esindav spetsiaalne läbirääkimisorgan järgmiste sätete kohaselt:

a) spetsiaalse läbirääkimisorgani liikmete valimisel või nimetamisel tuleb tagada:

i) et need liikmed valitakse või nimetatakse ametisse vastavalt igas liikmesriigis osalevate juriidiliste isikute või asjaomaste tütar-ettevõtete või üksuste töötajate arvule, eraldades igale liikmesriigile ühe koha selle riigi töötajate arvu kohta, mis moodustab 10 % või osa sellest kõikides liikmesriikides asuvate osalevate juriidiliste isikute ja tütar-ettevõtete või üksuste töötajate koguarvust;

ii) et juhul, kui SCE on loodud ühinemise teel, määratakse igast liikmesriigist vastavalt vajadusele lisaliikmed, et spetsiaalse läbirääkimisorgani töös osaleks vähemalt üks esindaja iga osaleva juriidilise isiku kohta, mis on registreeritud selles liikmesriigis, millel on seal töötajaid ja mille suhtes on tehtud ettepanek, et ta SCE registreerimise järel lõpetaks tegevuse iseseisva juriidilise isikuna, tingimusel et:

— selliste lisaliikmete arv ei ületa 20 % punkti i kohaselt määratud liikmete arvust ja

b) liikmesriigid määravad kindlaks nende territooriumil valitavate või ametisse nimetatavate spetsiaalse läbirääkimisorgani liikmete valimise või ametisse nimetamise korra. Nad võtavad vajalikke meetmeid, tagamaks et võimaluse korral oleks kõnealuste liikmete hulgas vähemalt üks liige iga osaleva juriidilise isiku kohta, millel on asjaomases liikmesriigis töötajaid. Selliste meetmetega ei või suurendada liikmete koguarvu. Töötajate usaldusisikute nimetamisel või valimisel tuleks taotleda sugupoolte esindajate arvulist võrdsust.

Liikmesriigid võivad ette näha, et kõnealuste liikmete hulgas võib olla ametiühingute esindajaid, olenemata sellest, kas tegemist on osalevate juriidiliste isikute või asjaomaste tütar-ettevõtete või üksuste töötajatega või mitte.

Ilma et see piiraks esindusorgani moodustamise suhtes ettenähtud arvulist künnist käsitlevate siseriiklike õigusaktide ja/või tavade kohaldamist, näevad liikmesriigid ette, et niisuguste ettevõtete või üksuste töötajatel, kus ei ole töötajate usaldusisikuid töötajatest olenematutel põhjustel, on õigus valida või ametisse nimetada spetsiaalse läbirääkimisorgani liikmeid.

3. Spetsiaalne läbirääkimisorgan ja osalevate juriidiliste isikute pädevad organid määravad kirjaliku kokkuleppega kindlaks töötajate SCE töötajate kaasamise korra.

Selleks annavad osalevate juriidiliste isikute pädevad organid spetsiaalsele läbirääkimisorganile teavet SCE loomise kava ja edene-mise kohta kuni SCE registreerimiseni.

4. Vastavalt lõikele 6 võtab spetsiaalne läbirääkimisorgan otsu-seid vastu oma liikmete absoluutse häälteenamusega, tingimusel et see esindab ka töötajate absoluutset enamust. Igal liikmel on üks hääl. Kui aga läbirääkimiste tulemused viiksid osavõtuõiguste vähendamiseni, on sellise kokkuleppe heakskiitmiseks võetava otsuse jaoks vajalik häälteenamus kaks kolmandikku spetsiaalse läbirääkimisorgani nende liikmete häälest, kes esindavad vähe-malt kaht kolmandikku töötajatest, kaasa arvatud nende liikmete hääled, kes esindavad vähemalt kahes liikmesriigis töötavaid töö-tajaid,

- kui SCE on loodud ühinemise teel ja kui osalus hõlmab vähemalt 25 % osalevate ühistute töötajate koguarvust, või
- kui SCE luuakse mis tahes muul moel ja kui osalus hõlmab vähemalt 50 % osalevate juriidiliste isikute töötajate koguarvust.

Osavõtuõiguste vähendamine tähendab sellist artikli 2 punkti k kohaste SCE organite liikmete suhtarvu, mis on väiksem kui osalevate juriidiliste isikute suurim suhtarv.

5. Läbirääkimiste eesmärgil võib spetsiaalne läbirääkimisorgan paluda enda valitud eksperte, näiteks asjaomaste ühenduse tasandi ametiühingute esindajaid, et need komisjoni tema töös abistaksid. Kõnealused eksperdid võivad spetsiaalse läbirääkimisorgani taotlusel läbirääkimistes osaleda nõuandva pädevusega, kui on vaja edendada ühtsust ja järjepidevust ühenduse tasandil. Spetsiaalne läbirääkimisorgan võib otsustada teatada läbirääkimiste alustamisest asjaomastele kolmandatele organisatsioonidele, sealhulgas ametiühingutele.

6. Spetsiaalne läbirääkimisorgan võib teises lõigus kirjeldatud enamusega võtta vastu otsuse läbirääkimisi mitte alustada või lõpetada juba alustatud läbirääkimised ning tugineda töötajate teavitamist ja ärakuulamist käsitlevatele eeskirjadele, mis kehtivad selles liikmesriigis, kus SCE-l on töötajaid. Niisugune otsus peatab artiklis 4 viidatud kokkuleppe sõlmimise menetluse. Kui on tehtud selline otsus, ei kohaldata lisas toodud sätteid.

Läbirääkimiste alustamata jätmise või läbirääkimiste lõpetamise otsuseks nõutav häälteenamus on kaks kolmandikku liikmete häältest, kes esindavad vähemalt kaht kolmandikku töötajatest, kaasa arvatud nende liikmete hääled, kes esindavad vähemalt kahes liikmesriigis hõivatud töötajaid.

Kui SCE on loodud ümberkujundamise teel, ei kohaldata käesolevat lõiget juhul, kui tegemist on osavõtuga ümberkujundatava ühistus.

Spetsiaalne läbirääkimisorgan kutsutakse uuesti kokku kõige varem kaks aastat pärast eespool nimetatud otsuse tegemist, kui vähemalt 10 % SCE, tema tütarettevõtete ja üksuste töötajatest või nende usaldusisikud seda kirjalikult nõuavad, välja arvatud juhul, kui pooled lepivad kokku taas alustada läbirääkimisi juba varem. Kui spetsiaalne läbirääkimisorgan otsustab taas alustada läbirääkimised juhtkonnaga, aga läbirääkimiste tulemusena kokkuleppele ei jõuta, lisasätteid ei kohaldata.

7. Kõiki kulusid, mis on seotud spetsiaalse läbirääkimisorgani tegevusega ja läbirääkimistega üldiselt, kannavad osalevad juriidilised isikud nii, et spetsiaalne läbirääkimisorgan saaks oma ülesandeid nõuetekohaselt täita.

Vastavalt sellele põhimõttele võivad liikmesriigid kehtestada spetsiaalse läbirääkimisorgani tegevuse eelarvenormid. Elköige võivad nad piirduda ainult ühe eksperdi kulude katmisega.

Artikkel 4

Kokkuleppe sisu

1. Osa levate juriidiliste isikute pädevad organid ja spetsiaalne läbirääkimisorgan peavad läbirääkimisi koostöö vaimus ja eesmärgiga jõuda kokkuleppele SCE töötajate kaasamise korra suhtes.

2. Ilma et see piiraks poolte iseseisvust ja kui lõikes 4 ei sätestata teisiti, määratakse lõikes 1 nimetatud osalevate juriidiliste isikute pädevate organite ja spetsiaalse läbirääkimisorgani vahelise kokkuleppega kindlaks:

- a) kokkuleppe kohaldamisala;
- b) selle esindusorgani koosseis, liikmete arv ja kohtade jaotus, mis on SCE pädeva organi arutelupartner SCE, tema tütarettevõtete ja üksuste töötajate teavitamise ja ärakuulamise korra küsimuses;
- c) esindusorgani tööülesanded ning teavitamis- ja ärakuulamismenetlus;
- d) esindusorgani koosolekute sagedus;
- e) esindusorganile eraldatud rahalised ja materiaalsed vahendid;
- f) kui läbirääkimiste käigus otsustavad pooled esindusorgani moodustamise asemel kehtestada ühe või mitu teavitamis- ja ärakuulamismenetlust, siis nende menetluste rakendamise kord;
- g) kui läbirääkimiste käigus otsustavad pooled kehtestada osalemiskorra, selle korra sisu, kaasa arvatud (kui vaja) SCE haldus- või järelevalveorgani liikmete arv, keda töötajad võivad valida, nimetada, soovitada või tagasi lükata, ja nende liikmete valimise, nimetamise, soovitamise või tagasilükkamise kord ja nende õigused;

h) kokkuleppe jõustumiskuupäev ja kehtivusaeg, kokkuleppe uuesti läbirääkimise tingimused ja uuesti läbirääkimise menetlus, kaasa arvatud (kui vaja) SCE ja tema tütarettevõtete ja üksuste struktuurimuutuste korral, mis toimuvad pärast SCE loomist.

3. Kokkuleppe suhtes ei kohaldata lisa nimetatud standardeeskirju, kui kokkuleppes ei ole sätestatud teisiti.

4. Kui SCE on loodud ümberkujundamise teel, tagab kokkulepe, et töötajate kaasamine on igas suhtes vähemalt samal tasemel, kui selles ühistus, mis kujundatakse ümber SCEks, ilma et see piiraks artikli 15 lõike 3 punkti a kohaldamist.

5. Kokkuleppes võib kooskõlas käesoleva direktiivi artikliga 9 ning määruse (EÜ) nr 1435/2003 artikli 59 lõikega 4 määrata kindlaks töötajate õiguse osaleda üldkoosolekutel või sektsiooni või sektori koosolekutel ja selle õiguse kasutamise korra.

Artikkel 5

Läbirääkimiste kestus

1. Läbirääkimised algavad niipea kui spetsiaalne läbirääkimisorgan on moodustatud ja võivad kesta kuus kuud pärast seda.

2. Pooled võivad ühisel kokkuleppel otsustada läbirääkimisi pikendada üle lõikes 1 nimetatud tähtaja kokku ühe aastani alates spetsiaalse läbirääkimisorgani moodustamisest.

Artikkel 6

Läbirääkimismenetluse suhtes kohaldatavad õigusaktid

Kui käesoleva direktiiviga ei ole ette nähtud teisiti, kohaldatakse artiklites 3—5 sätestatud läbirääkimismenetluse suhtes selle liikmesriigi õigusakte, kus on SCE registrijärgne asukoht.

Artikkel 7

Standardeeskirjad

1. Artiklis 1 kirjeldatud eesmärgi saavutamiseks kehtestavad liikmesriigid töötajate kaasamise standardeeskirjad, mis peavad vastama lisa sätetele.

Standardeeskirju, mis vastavad selle liikmesriigi õigusaktidele, kuhu kavandatakse SCE registrijärgset asukohta, kohaldatakse alates SCE registreerimise kuupäevast, kui

a) pooled lepivad nii kokku või

b) artiklis 5 sätestatud tähtjaks ei ole kokkulepet sõlmitud, ja:

— iga osaleva juriidilise isiku pädev organ otsustab hakata kohaldama standardeeskirju SCE suhtes ja seega jätkata SCE registreerimist, ja

— spetsiaalne läbirääkimisorgan ei ole vastu võtnud artikli 3 lõikes 6 ettenähtud otsust.

2. Lisaks sellele kohaldatakse standardeeskirju, mis on kinnitatud registreerimisliikmesriigi õigusaktidega, kooskõlas lisa 3. osaga üksnes järgmistel juhtudel:

a) kui SCE on loodud ümberkujundamise teel ja kui liikmesriigis kehtivaid eeskirju töötajate osavõtu kohta haldus- või järelevalveorgani töös kohaldata SCEks ümberkujundatud ühistu suhtes;

b) ühinemise teel loodud SCE suhtes:

— kui enne SCE registreerimist kohaldata ühes või mitmes osalevas ühistus üht või mitut osalemisvormi, mis hõlmab vähemalt 25 % kõigi osalevate ühistute töötajate koguarvust, või

— kui enne SCE registreerimist kohaldata ühes või mitmes osalevas ühistus üht või mitut osalemisvormi, mis hõlmab vähem kui 25 % kõigi osalevate ühistute töötajate koguarvust, ja kui spetsiaalne läbirääkimisorgan nii otsustab;

c) mis tahes muul moel loodud SCE suhtes:

— kui enne SCE registreerimist kohaldata ühes või mitmes osalevas juriidilises isikus üht või mitut osalemisvormi, mis hõlmab vähemalt 50 % kõigi osalevate juriidiliste isikute töötajate koguarvust või

— kui enne SCE registreerimist kohaldata ühes või mitmes osalevas juriidilises isikus üht või mitut osalemisvormi, mis hõlmab vähem kui 50 % kõigi osalevate juriidiliste isikute töötajate koguarvust, ja kui spetsiaalne läbirääkimisorgan nii otsustab.

Kui erinevate osalevate juriidiliste isikute hulgas esines mitu osalemisvormi, otsustab spetsiaalne läbirääkimisorgan, milline neist vormidest kehtestada SCEs. Liikmeriigid võivad määrata kindlaks eeskirjad, mida kohaldada siis, kui nende territooriumil registreeritud SCE kohta ei ole sellist otsust tehtud. Spetsiaalne läbirääkimisorgan teavitab osalevate juriidiliste isikute pädevaid organeid kõikidest käesoleva lõike kohaselt tehtud otsustest.

3. Liikmesriigid võivad sätestada, et lisa 3. osas osutatud standard-eeskirju ei kohaldata lõike 2 punktis b ettenähtud juhul.

III JAOTIS

ÜKSNES FÜÜSILISTE ISIKUTE VÕI ÜHE JURIIDILISE ISIKU JA FÜÜSILISTE ISIKUTE POOLT ASUTATUD SCEde SUHTES KEHTIVAD EESKIRJAD

Artikkel 8

1. Üksnes füüsiliste isikute või ühe juriidilise isiku ja füüsiliste isikute poolt asutatud SCEde suhtes, millel on kokku vähemalt 50 töötajat või 50 või rohkem töötajat üksnes ühes liikmesriigis, kohaldatakse artiklite 3—7 sätteid.

2. Üksnes füüsiliste isikute või ühe juriidilise isiku ja füüsiliste isikute poolt asutatud SCEde puhul, millel on kokku vähem kui 50 töötajat või 50 või rohkem töötajat üksnes ühes liikmesriigis, reguleeritakse töötajate kaasamist järgmiselt:

— SCEs endas kohaldatakse SCE registrijärgse asukoha liikmesriigi õigusnorme, mida kohaldatakse ka teiste sama liiki juriidiliste isikute suhtes,

— SCEs tütarettevõtetes ja üksustes kohaldatakse nende asukoha liikmesriigi õigusnorme, mida kohaldatakse ka teiste sama liiki üksuste suhtes.

Kui töötajate osavõtuga SCE registrijärgne asukoht viiakse ühest liikmesriigist teise, peavad töötajate osavõtuõigused säilima vähemalt samal tasemel.

3. Artiklite 3—7 sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui seda nõuab pärast lõikes 2 osutatud SCE registreerimist vähemalt kolmandik tema ja tema vähemalt kahes eri liikmesriigis asuvate tütar-ettevõtete ja üksuste töötajaid või kui töötajaid on vähemalt kahes liikmesriigis kokku 50 või rohkem. Sellisel juhul asendatakse mõisted “osalevad juriidilised isikud” ja “asjaomased

tütarettevõtted või üksused” vastavalt mõistetega “SCE” ja “SCE tütar-ettevõtted või üksused”.

IV JAOTIS

OSALEMINE ÜLDKOOSOLEKUTEL VÕI SEKTSIOONIDE VÕI SEKTORITE KOOSOLEKUTEL

Artikkel 9

Arvestades määruse (EÜ) nr 1435/2003 artikli 59 lõikes 4 sätestatud piiranguid, on SCE töötajatel ja/või nende usaldusisikutel õigus osaleda SCE üldkoosolekul või olemasolu korral selle sektioonide või sektorite koosolekul koos õigusega hääletada järgmistel asjaoludel:

1. kui pooled otsustavad nii artiklis 4 osutatud kokkuleppe sõlmimise teel või
2. kui sellise süsteemiga ühistu kujundatakse ümber SCEks või
3. kui muul moel kui ümberkujundamise teel asutatud SCE korral kasutati selles osalevas ühistus sellist süsteemi ja:
 - i) pooled ei jõua artiklis 4 osutatud kokkuleppeni artiklis 5 sätestatud tähtajaks ja
 - ii) kohaldatakse artikli 7 lõike 1 punkti b ja lisa 3. osa ja
 - iii) sellise süsteemiga osaleval ühistul on teistest osalevatest ühistutest enne SCE registreerimist kõige suurem osavõtt artikli 2 punkti k tähenduses.

V JAOTIS

MUUD SÄTTED

Artikkel 10

Salajas pidamine ja konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid näevad ette, et spetsiaalse läbirääkimisorgani või esindusorgani liikmetel ja kõikidel neid abistavatel ekspertidel ei ole lubatud avaldada mingit neile konfidentsiaalselt usaldatud teavet.

Sama kehtib ka teavitamis- ja ärakuulamismenetluses osalevate töötajate usaldusisikute kohta.

See kohustus kehtib nimetatud isikute suhtes olenemata nende asukohast ja pärast nende ametiaja lõppemist.

2. Iga liikmesriik näeb ette, et erandjuhtudel ning siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel ja piires ei ole SCE või selle liikmesriigi territooriumil loodud osaleva juriidilise isiku järelevalve- või haldusorgan kohustatud teavet edastama, kui tegemist on niisuguse teabega, mille edastamine objektiivsete kriteeriumide kohaselt kahjustaks tõsiselt SCE (või osaleva juriidilise isiku) või tema tütarettevõtete ja üksuste toimimist või oleks neile ohtlik.

Liikmesriik võib sellise kohustusest vabastamise teha sõltuvaks eelnevast haldus- või kohtuloast.

3. Iga liikmesriik võib kehtestada oma territooriumil paiknevate SCEde suhtes erisätteid, mille otseseks ja põhiliseks eesmärgiks on teavitamise ja arvamuste väljendamise ideoloogiline suunamine, tingimusel et käesoleva direktiivi vastuvõtmise päeval on siseriiklikes õigusaktides sellised sätted juba olemas.

4. Lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamisel sätestavad liikmesriigid haldusliku või kohtuliku edasikaebamise menetlused, mida töötajate usaldusisikud võivad kasutada, kui SCE või osaleva juriidilise isiku järelevalve- või haldusorgan nõuab konfidentsiaalsust või ei anna teavet.

Nimetatud menetlused võivad hõlmata ka kõnealuse teabe konfidentsiaalsuse kaitsmiseks kavandatud korda.

Artikkel 11

Esindusorgani tegevus ja töötajate teavitamis- ja ärakuulamismenetlus

SCE pädev organ ja esindusorgan töötavad koostöö vaimus ja arvestades vastastikuseid huve ja kohustusi.

Sama kehtib SCE järelevalve- või haldusorgani ja töötajate usaldusisikute vahelise koostöö kohta seoses töötajate teavitamis- ja ärakuulamismenetlusega.

Artikkel 12

Töötajate usaldusisikute kaitse

Spetsiaalse läbirääkimisorgani liikmetel, esindusorgani liikmetel, töötajate usaldusisikutel, kes täidavad töötajate teavitamis- ja ärakuulamismenetlusega seotud ülesandeid, ja SCE järelevalve- või haldusorganisse kuuluvatel töötajate usaldusisikutel, kes on SCE, tema tütarettevõtete või üksuste või osaleva juriidilise isiku töötajad, on tööülesannete täitmisel samasugune kaitse ja tagatised, nagu on siseriiklike õigusaktide ja/või tavaga ette nähtud töötajate usaldusisikutele selles riigis, kus nad töötavad.

Eelkõige kehtib see spetsiaalse läbirääkimisorgani või esindusorgani koosolekul või mis tahes muudel artikli 4 lõike 2

punkti f nimetatud kokkuleppe alusel toimuvatel koosolekutel või haldus- või järelevalveorgani koosolekutel osalemise kohta, samuti ka palga väljamaksmise kohta osaleva juriidilise isiku või SCE või tema tütarettevõtete või üksuste liikmetele töölt puudumise ajal, kui see on neile vajalik oma kohustuste täitmiseks.

Artikkel 13

Menetluste väärkasutus

Liikmesriigid võtavad ühenduse õigusele vastavaid asjakohaseid meetmeid, et ära hoida SCE väärkasutust, mille eesmärk on võtta töötajatelt õigused olla kaasatud või kõnealuste õiguste kasutamist edasi lükata.

Artikkel 14

Käesoleva direktiivi täitmine

1. Iga liikmesriik tagab, et tema territooriumil paikneva SCE üksuste juhtkond ja tütarettevõtete ja osalevate juriidiliste isikute järelevalve- või haldusorganid ning töötajate usaldusisikud või olukorrale vastavalt töötajad ise täidavad käesoleva direktiiviga sätestatud kohustusi, hoolimata sellest, kas SCE registrijärgne asukoht on tema territooriumil või mitte.

2. Kui käesolevat direktiivi ei täideta, näevad liikmesriigid ette asjakohased meetmed; eelkõige tagavad nad, et käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmise tagamiseks oleksid kättesaadavad haldus- ja kohtumenetlused.

Artikkel 15

Seos käesoleva direktiivi ja muude sätete vahel

1. Kui SCE on üleühenduseline ettevõtja või üleühenduselist kontserni kontrolliv ettevõtja direktiivi 94/45/EÜ tähenduses või vastavalt nõukogu 15. detsembri 1997. aasta direktiivile 97/74/EÜ, millega laiendatakse nimetatud direktiivi Ühendkuningriigi suhtes, ⁽¹⁾ ei kohaldata nimetatud direktiivide sätteid ja nende siseriiklikesse õigusaktidesse ülevõtmiseks kehtestatud sätteid SCE või tema tütarettevõtete suhtes.

Kui aga spetsiaalne läbirääkimisorgan otsustab vastavalt artikli 3 lõikele 6 läbirääkimisi mitte alustada või lõpetada juba alustatud läbirääkimised, kohaldatakse direktiivi 94/45/EÜ või direktiivi 97/74/EÜ sätteid ja nende siseriiklikesse õigusaktidesse ülevõtmiseks kehtestatud sätteid.

⁽¹⁾ EÜT L 10, 16.1.1998, lk 22.

2. Siseriiklike õigusaktidega ja/või tavaga ettenähtud õigusnorme töötajate kaasamise kohta äriühingute organite töösse, välja arvatud õigusnormid, millega rakendatakse käesolevat direktiivi, ei kohaldata SCEde suhtes, mille suhtes kohaldatakse artikleid 3—7.

3. Käesolev direktiiv ei piira:

- a) muid kaasamisõigusi peale SCE organitest osavõtmise õiguse, mida SCE ja tema tütarettevõtete ja üksuste töötajad kasutavad vastavalt liikmesriikide siseriiklike õigusaktidele ja/või tavadele;
- b) sätteid organite tööst osavõtu kohta, mis on ette nähtud siseriiklike õigusaktidega ja/või tavaga, mida kohaldatakse SCE tütarettevõtete või SCEde suhtes, mille suhtes ei kohaldata artikleid 3—7.

4. Lõikes 3 nimetatud õiguste säilitamiseks võivad liikmesriigid võtta vajalikke meetmeid tagamaks, et iseseisva juriidilise isikuna tegutsemast lakkavate osalevate juriidiliste isikute töötajate esindusstruktuurid säiliks ka pärast SCE registreerimist.

Artikkel 16

Lõppsätted

1. Liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid vastu hiljemalt 18. augustil 2006 või tagaavad hiljemalt selleks kuupäevaks, et tööturu osapooled kehtestavad nõutavad sätted kokkuleppimise teel; seejuures on liikmesriigid kohustatud võtma kõik vajalikud meetmed, mis alati tagaksid käesoleva direktiiviga ettenähtud tulemused. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendes või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 17

Komisjonipoolne läbivaatamine

Hiljemalt 18. augustiks 2009 vaatab komisjon koostöös liikmesriikide ja ühenduse tasandi tööturu osapooltega uuesti läbi, kuidas käesolevat direktiivi on kohaldatud, et vajaduse korral esitada nõukogule asjakohased muudatusettepanekud.

Artikkel 18

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub Euroopa Liidu Teatajas avaldamise päeval.

Artikkel 19

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 22. juuli 2003

Nõukogu nimel

eesistuja

G. ALEMANNO

LISA

STANDARDEESKIRJAD*(millele on viidatud artiklites 7 ja 8)***1. osa: töötajate esindusorgani koosseis**

Artiklis 1 kirjeldatud eesmärgi saavutamiseks ja artiklis 7 nimetatud juhtudeks moodustatakse esindusorgan vastavalt järgmistele eeskirjadele:

- a) esindusorgan koosneb SCE, tema tütarettevõtete ja üksuste töötajatest, kelle valivad või nimetavad ametisse töötajate usaldusisikud või viimaste puudumisel kõik töötajad;
- b) esindusorgani liikmete valimine või ametisse nimetamine toimub vastavalt siseriiklikele õigusaktidele ja/või tavale.

Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad, millega tagatakse, et esindusorgani liikmete arvu ja kohtade jaotust muudetakse arvestades SCEs ja tema tütarettevõtetes ja üksustes toimuvaid muudatusi. Töötajate usaldusisikute nimetamisel või valimisel tuleks taotleda sugupoolse esindajate arvulist võrdsust;

- c) kui esindusorgani suurus seda õigustab, valib ta oma liikmete hulgast kõige rohkem kolmeliikmelise komitee;
- d) esindusorgan võtab vastu oma töökorra;
- e) esindusorgani liikmed valitakse või nimetatakse ametisse vastavalt SCE ja selle tütarettevõtete või üksuste töötajate arvule igas liikmesriigis, eraldades igale liikmesriigile ühe koha selle riigi töötajate arvu kohta, mis moodustab 10 % või osa sellest kõikides liikmesriikides asuvate SCE ja selle tütarettevõtete või üksuste töötajate koguarvust;
- f) SCE pädevale organile teatakse esindusorgani koosseis;
- g) hiljemalt neli aastat pärast asutamist uurib esindusorgan, kas alustada läbirääkimisi käesoleva direktiivi artiklites 4 ja 7 nimetatud kokkuleppe sõlmimiseks või jätkata kooskõlas käesoleva lisaga vastuvõetud standardeeskirjade kohaldamist.

Kui on vastu võetud otsus pidada läbirääkimisi kokkuleppe üle vastavalt artiklile 4, kohaldatakse *mutatis mutandis* käesoleva direktiivi artikli 3 lõikeid 4–7 ja artikleid 4–6, mille puhul sõnad “spetsiaalne läbirääkimisorgan” asendatakse sõnaga “esindusorgan”. Kui läbirääkimiste lõpetamiseks kehtestatud tähtjaks ei ole kokkulepet sõlmitud, jätkatakse vastavalt standardeeskirjadele vastuvõetud esialgse korra kohaldamist.

2. osa: teavitamise ja ärakuulamise standardeeskirjad

SCE moodustatud esindusorgani pädevust ja volitusi reguleerivad järgmised eeskirjad:

- a) esindusorgani pädevus on piiratud küsimustega, mis puudutavad SCEd ennast ja tema tütarettevõtteid või üksusi, mis asuvad mõne teise liikmesriigi territooriumil, või küsimustega, mille puhul ühe liikmesriigi otsuseid tegevad organid ei ole pädevad otsustama;
- b) esindusorganil on õigus olla teavitatud või ära kuulatud pädeva organi koostatud korrapäraste aruannete alusel SCE tegevuse edenemise ja väljavaadete kohta ning sel eesmärgil kohtuda SCE pädeva organiga vähemalt kord aastas, piiramata koosolekute pidamist vastavalt punktile c. Sellest teavitatakse ka kohalikke juhtkondi.

SCE pädev organ esitab esindusorganile haldusorgani või vajaduse korral juhtimis- või järelevalveorgani koosoleku päevakorra ja koopiad kõigist dokumentidest, mis on esitatud SCE üldkoosolekule.

Eelkõige käsitletakse koosolekul ettevõtete struktuuri, majanduslikku ja rahalist olukorda, äri-, tootmis- ja müügitgevuse võimalikku arengut, kogu SCE sotsiaalse vastutuse suhtes tehtud algatusi, tööhõivet ja selle võimalikku arengusuunda, investeeringuid, olulisi korralduslikke muudatusi, uute tööviiside või tootmisprotsesside juurutamist, tootmise üleviimist, ettevõtete, üksuste või nende oluliste osade ühinemisi, vähendamisi või sulgemisi ning kollektiivseid koondamisi;

- c) esindusorganil on õigus saada teavet töötajate huve olulisel määral mõjutavate erakordsete asjaolude kohta, eelkõige ümberpaigutamiste, üleviimiste, üksuste või ettevõtete sulgemise või kollektiivsete koondamiste kohta. Esindusorganil või eelkõige juhul, kui ta asja kiireloomulisuse tõttu nii otsustab, siis kitsamal komiteel on õigus oma taotluse alusel kohtuda SCE pädeva organiga või mis tahes asjakohasema tasandi SCE juhtorganiga, kellel on iseseisev otsustusõigus, et olla teavitatud ja ära kuulatud töötajate huve oluliselt mõjutavate meetmete küsimuses.

Kui pädev organ otsustab mitte tegutseda vastavalt esindusorgani arvamusele, on esindusorganil õigus korraldada uus kohtumine SCE pädeva organiga, et jõuda kokkuleppele.

Kui korraldatakse kohtumine kitsama komiteega, on õigus osaleda ka nendel esindusorgani liikmetel, kes esindavad töötajaid, keda kõnealused meetmed otseselt mõjutavad.

Eespool nimetatud koosolekud ei mõjuta pädeva organi õigusi;

- d) liikmesriigid võivad kehtestada teavitamis- ja ärakuulamiskoosolekute juhatamise eeskirja.

Enne kohtumist SCE pädeva organiga on esindusorganil või kitsamal komiteel, mille koosseisu on vajaduse korral laiendatud vastavalt punkti c kolmandale lõigule, õigus omavahel kohtuda pädeva organi esindajate juuresviibimisega;

- e) esindusorgani liikmed teatavad SCE ja tema tütarettevõtete ja üksuste töötajate usaldusisikutele teavitamis- ja ärakuulamismenetluse sisu ja tulemused, ilma et see piiraks artikli 10 kohaldamist;
- f) esindusorgan või kitsam komitee võib kasutada enda valitud ekspertide abi;
- g) esindusorgani liikmetel on õigus koolituse saamiseks palka kaotamata töölt puududa, kui see on vajalik nende ülesannete täitmiseks;
- h) esindusorgani kulud kannab SCE, mis tagab esindusorgani liikmetele rahalised ja materiaalsed vahendid, mida neil on vaja selleks, et täita oma ülesandeid nõuetekohaselt.

Kui ei ole kokku lepitud teisiti, tasub SCE eelkõige esindusorgani ja kitsama komitee liikmete koosolekute korraldamise, tõlketeenuste, majutus- ja reisikulude maksumuse.

Vastavalt sellele põhimõttele võivad liikmesriigid kehtestada spetsiaalse läbirääkimisorgani tegevuse eelarvenormid. Eelkõige võivad nad piirduda ainult ühe eksperdi kulude katmisega.

3. osa: osavõtu standardeeskirjad

Töötajate osavõttu SCEs reguleerivad järgmised eeskirjad:

- a) kui SE on loodud ümberkujundamise teel ja kui liikmesriigis kehtivaid eeskirju töötajate osavõtu kohta haldus- või järelevalveorgani töös kohaldatakse enne SCE registreerimist, kohaldatakse SCE suhtes jätkuvalt kõiki töötajate osalemise aspekte. Selleks kohaldatakse punkti b *mutatis mutandis*;
- b) kui SCE on loodud muul moel, on SCE, tema tütarettevõtete ja üksuste töötajatel ja/või nende esindusorganil õigus valida, ametisse nimetada, soovitada või tagasi lükata selline arv SCE haldus- või järelevalveorgani liikmeid, mis vastab asjaomaste osalevate äriühingute suurimale suhtarvule enne registreerimist;

- c) kui ühegi osaleva juriidilise isiku suhtes enne SCE registreerimist töötajate osavõtu eeskirju ei kohaldatud, ei ole SCE kohustatud kehtestama töötajate osalemist käsitlevaid sätteid;
 - d) esindusorgan otsustab vastavalt SCE töötajate arvule igas liikmesriigis haldus- või järelevalveorgani kohtade jaotuse eri liikmesriikide töötajaid esindavate liikmete vahel või määrab kindlaks, mil viisil SCE töötajad võivad nimetatud organite liikmete ametisse nimetamise suhtes soovitusi esitada või vastuseisu väljendada. Kui ühe või mitme liikmesriigi töötajate suhtes sellist proportsionaalsuskriteeriumit ei ole, nimetab esindusorgan ametisse liikme ühest sellisest liikmesriigist, kui on asjakohane, siis eelkõige liikmesriigist, kus on SCE registrijärgne asukoht. Iga liikmesriik võib otsustada, kuidas talle eraldatud haldus- või järelevalveorgani kohad jaotatakse;
 - e) iga SCE haldusorgani või kui on asjakohane, järelevalveorgani liige, keda on valinud, ametisse nimetanud või soovitanud esindusorgan või sõltuvalt asjaoludest töötajad, on täisliige, kellel on samasugused õigused ja kohustused kui ühistu liikmeid esindavatel liikmetel, kaasa arvatud õigus hääletada.
-